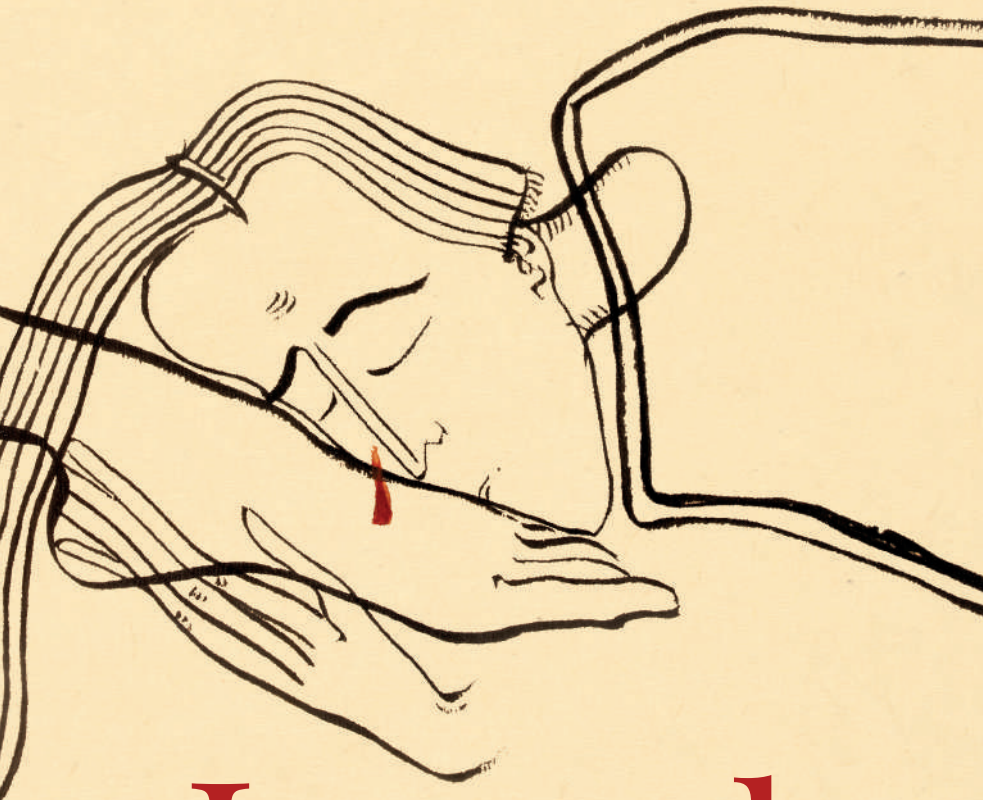

Delia Budeanu

Jurnal

Rațiune și sensibilitate

Cuprins

Spaima	11
Codrul Bilceștilor	14
Satul bunicilor. Peisaj oniric cu bivolițe, lăneturi, izvă și lipitori	17
Numărătoarea	22
La 11 ani	25
Fetițele mici	27
Părinții mei	35
Adei. Scrisoare din captivitate	39
Fata și marea	44
Prima zăpadă. Acuarelă	49
Viața după Radu	50
Scrisoare către Radu la patru luni de la plecare	54
Scrisoare către Radu la cincizeci de săptămâni de la plecare	56
De una singură, după doisprezece ani	57
Iulie înfrigurat	61
De Paște	63
Lecția de pian și chitara lui Cășucu	68
Scene de vacanță	70
Beneficiul dubiului	76
La zoo	78

Banalul cotidian	80
Acasă, și nu numai	82
Elegie de toamnă	86
Pașii urmașilor	98
Războiul, lingurița de argint și salamandra	100
Un secret	108
Despre credulitate și umbră	109
Tristețe, neadekvare și antidot	113
Developarea nefericirii	117
Despre tranziție	120
Cumpene și miracole	121
Rațiune și sensibilitate	
Capcana	124
Diana	125
Goodbye cruel world	129
Epilog cu demoni	138
Să fii mamă	141
Întâlnire la mijlocul scenei	144
Amintiri dintr-o escală	150
Dialog cu mine însămi	155
Epilog. Un DVD	158

Spaima

În casa bunicilor a dat buzna spaima. Am întâlnit-o acolo pentru întâia oară. S-a strecurat în unghere, s-a prelins de-a lungul pereților, s-a mulat pe noptiera bunicuței, unde a stat șase ani. Nu s-a dezlipit de acolo. Am șters praful de pe ea, dar spaima a rămas diformă, tăcută și insinuantă.

Bunica venea cu lacrimi șterse pe furiș și mirosea a smochine coapte, culese de ea din curtea casei, și a ploaie. Avea în stropii cafenii de pe mâini chiar copilăria noastră, a celor trei nepoți iubiți. Eu, cea mai mare, Rodica și Sandu. După ce a plecat din lumea noastră, bunica s-a mutat în inimile noastre.

Post-scriptum

IULIE 2023

I-am vorbit despre ea nepotului meu Petru, când el avea 8 ani.

El: Câți ani avea bunica ta când a murit?

Eu: 81!

El: Da' tu câți ani ai?

Eu: Peste 70 de ani.

El: Nu înțeleg, nu înțeleg cum de mai trăiești!

Cred că 7 i s-a părut mai mare decât 8. E sclipitor și absurd. Nu?! Trebuie să găsec un răspuns. Desigur, nu a fost nici sclipitor și nici absurd. Puneți-vă în locul meu. „Cum de mai trăiesc?“ Chiar așa, are dreptate, nu m-am gândit. Trăiesc să vă văd, Petru, cum creșteți tu și frățiorul tău, Isidor. Cum înveți să scrii, să numeri, să citești, să-ți arăt cât de frumoasă e vârsta ta și a lui, trăiesc să-ți cumpăr creioane Posca, Squishmallows, toată colecția, plușuri, Pokemon, Sylvanian Families, *Peter Iepurașul*, Mama Gâscă, Benjamin, *Micul Prinț*, pietricele de la muzeul de geologie, Mini Food, trăiesc să îți citesc basme, să scriu un jurnal despre tine și frățiorul tău, Isidor, să-ți tezaurizez buclele aurii, colierul făcut la grădiniță de ziua mea, dar și florile pe care mi le-ai dăruit în acești ani.

Eu: Sunt cronicarul copilăriei tale și a lui Isidor.

El: Ce înseamnă?

Eu: Scriu într-un caiet, al șaptelea, ce faceți voi doi.

El: Scrii și despre mine?

Eu: Da.

El: Ești autor? (La școala lui au venit câțiva autori în vizită.)

Eu: Da.

El: Ce o să scrii?

Eu: Că vrei o salamandră (axolotl), pentru că în curând axolotlii nu vor mai exista în libertate (în Mexic), ci doar ca „pet“, și că te agiți din seara de Crăciun, când ai primit-o, și o privești tot timpul și... mi-ai spus că îmi vei da mie porcușorul de Guineea, ca să nu fie prea multe animale în casă. Ai deja o țestoasă, o nimfă care face ouă, fără să aibă

un partener, trei peștișori aurii și un poodle toy Bucle, pe care îl împărțim – stă și la mine uneori.

Și mai scriu că Isidor iubește oile. Azi i-a spus unei oi „I love you“. Era la o fermă lângă Pitești. Și mai scriu că Isidor citește și scrie, și nu are nici măcar 5 ani. În plus, i-a cerut lui Moș Crăciun o oaie vie și un „safe“. „Safe“-ul cu cifru, pe care-l spune tuturor, l-a și primit. În privința oii, părinții se mai gândesc.

Petru mă privește cu ochi mari și nu se mai miră că trăiesc. I-am prezentat doar avantajele, nu?

De la spaima de a o pierde pe bunica mult adorată la cronica nepoților mult iubiți scrisă pentru cândva e o acoladă de 48 de ani. O închid acum cu zâmbet.

Codrul Bilceștilor

Încercările de a-ți reconstitui copilăria, începând cu reperele geografice, pentru a ajunge oriunde, oricât de departe și mereu la tine însuși, sunt profund riscante. Cu toate acestea, mulți dintre noi o facem mai devreme sau mai târziu. Păstrăm în memorie peisaje blânde, domoale, cu lumini învăluitoare și unghiuri leneșe, cu parfum de glicine înrouate și petunii involburate în culorile vreunui vis de vară, peisaje drastice, de temut, trasate în unghiuri ascuțite creștând lumina și sfidând-o în piatră, cu rădăcini spânzurate peste maluri cavernoase astupând clocot de râu, abur de seară și țipăt de păsări nevăzute, pietre ascuțite sub picior și umezeală neprietenosă emanând din pereții de stâncă, dâra de cer – speranță deșartă, drum șerpuit înfundându-se în gură haină de peșteră. Peisaje privite în treacăt și extatic, dorite și uitate, iubite și indiferente, peisaje devastate și peisaje-liman. Nu, nu e imaginar, e Podul Dâmbovicioarei.

Fiecare vârstă ne e marcată de preferința pentru un peisaj, dacă nu real, imaginar, dacă nu la îndemână, proiectat pentru un cândva și undeva posibil. Mi-a fost dat ca primul peisaj al primei mele vârste să fie Codrul Bilceștilor. Cu ce titlu de noblețe avea să-mi marcheze neîncepta-mi memorie! Ce grație să ai unde să te întorci și locul acela binecuvântat să fie

în filmul propriei copilării: îl localizezi, îl declanșezi și nu mai există timp-stavilă, spațiu inabordabil, cenzuri, vârste.

Iată-l! Un codru bătrân de brazi, liniște de spațiu închis sub împletirea încremenită a crengilor. Lumina zilei cernută avar și sprijinită de trunchiurile drepte, înalte-înalte, fără niciun compromis, pierzându-se în coroanele îmbrățișate pentru eternitate. Liniștea potolită, egală cu ea și împăcată cu lumina, stranie atmosferă de univers încifrat, mitologic. Verticale până în cer. Din cer, pulbere de raze, paznicii tăcerii, irizări de lumină și rășină în care se infuzează contururi, clarități, perspective, imagini frânte și umbre mitic basculate. Intram brusc, ținându-mi respirația, pe tărâmul conurilor de brad, iar la fiecare pas salteaua din ace mă cobora, mă ridica. Teroarea unicului zgomot, unicului sunet posibil acolo era trosnetul uscăturilor sub pași. Totuși, un gând furișat mă făcea să mă gândesc la pânda hămesită a râsului. Da, în Codrul Bilceștilor, la 800 de metri deasupra orașului Câmpulung Muscel, în 1950 încă trăiau râși. Dar și lupi. Am văzut doi vânători aducând un lup împușcat, atârnat de picioare de o creangă groasă. Veneau din pădure și se duceau cine știe unde.

Încă un pas, balans, alt pas, balans și mirosul de rășină îmbietor, difuzat insinuant, mă lua în stăpânire. Sigur că mama nu-mi dădea voie în codru, dar eu tocmai de aceea mă furișam dimineața, când ea credea că mă joc cuminte în fața casei. Îi recunosc mirosului de rășină dreptul de a mă fi inițiat. Îmi număr anii de la el încoace. Mai sunt codri în lume? Desigur. Dar acolo am umplut ulciorul meu cu apă vie. Și eram prea crudă ca să fi înțeles condiția pusă celor pe

care-i iniția: aceea că niciodată, niciodată să nu încerci să-l revezi, să nu încerci să pui întrebări despre el, riscul fiind să-l pierzi definitiv. Ceea ce s-a și întâmplat cu mulți ani mai târziu. Într-o zi din anii '70, într-un tren, am aflat că în urmă cu zece ani un fulger blestemat de iulie a transformat codrul în cenușă. Apoi un vânt năprasnic a desăvârșit dezastrul.

Pot să scriu azi, după alți zece ani, despre codrul meu, pentru că miracolul s-a săvârșit: dispariția lui fizică nu l-a șters din memoria mea, iar puterea lui asupra-mi a rămas intactă, ba mai mult, a crescut cu trecerea timpului.

M-am întrebat cum s-a întâmplat. Cred că l-am iubit atât de mult, încât el trăiește în filmul îndepărtat al copilăriei și am înțeles că forța benefică a întoarcerilor e condiționată de forța trăirilor – cu cât sunt mai vii, cu atât e mai valabil refugiul și tăria lui, iar dispariția fizică a obiectului iubirii noastre nu-i anulează forța și iradierea în timp. Azi pot să scriu despre codrul meu pentru că el trăiește în mine. Îi datoram această revanșă.

– Pe muchie de cuțit, jocul acesta al întoarcerilor, a spus prietena mea după ce i-am citit ce am scris. De ce scrii tocmai azi?

– Am amânat, dar nu voit. Timpul a lucrat pentru mine, a făcut ordine printre fotografiile filmului meu. Le-a reținut pe unele, le-a aruncat pe altele, selecția nu-mi aparține, a hotărât-o momentul trăirii, momentul zero.

– Și acum localizezi, declanșezi și pleci mereu în altă direcție.

– Da, mai vreau timp să-mi explorez universul. Vino cu mine!

*Satul bunicilor.
Peisaj oniric cu bivolițe,
lâneturi, izmă și lipitori*

Am ajuns în satul bunicilor paterni, Ion și Sofia, într-o zi fierbinte de vară. Ca să-mi facă suportabilă prima călătorie, bunicul a venit la gară cu docarul la care înhămasese cei mai buni cai ai lui și m-a luat într-o palmă ca într-un jilț, ținând hățurile cu mâna cealaltă. Aveam 3 sau 4 ani. Astfel, am cunoscut Câmpia Dunării, nesfârșită, roditoare, care se topea în bălți mustind de pește, cu maluri tropăite de puzderii de turme de bivolițe, înnegrind orizontul și degajându-l spasmodic ori de câte ori veneau spre bălți sau porneau înapoi spre sat la asfințit. După un ceasornic reglat de un ritm cosmic, oameni și animale viețuiau strâns înlănțuit într-o încheștare neiertătoare și binefăcătoare.

Gustul laptelui de bivoliță pe care trebuia să-l beau seara din străchioara mea era asemenea vieții acelor oameni: avea o asprime, un neașteptat ușor violent, un imprevizibil de element primordial. Mă speria, dar mă făcea să mă simt la adăpost și ferită de primejdii. În acel univers brutal, în care munca era întreruptă pe înserat pentru a fi reluată în zori cu aceeași neistovită și neîntinată dorință de a trăi după

legea strămoșilor, am cunoscut-o pe cea mai gracilă, discretă, nuanțată și generoasă ființă, pe bunica mea, Sofia, mică (o, cât de mică va fi fost, dacă astfel o vedeam eu la prima mea vârstă?), ușor aplecată, în straie cernite, cu o cuviință și o pioșenie care-i luminau din interior chipul oval cu trăsături fine, încadrând ochii albaștri-gri. Plutea prin odăile răcoroase, răspândind miros de busuioc.

Pe lavițe, în stive cumiți, se surpau de peste tot scoarțe țesute de ea în iernile troienite sub vânturile reci ale câmpiei din jur. Oare la ce se va fi gândit bunica în atâtea ceasuri de migală la războiul de țesut? Mai degrabă cred că știu la ce nu s-a gândit: la tentațiile lumii în care s-a născut, la a pleca din viața ei pentru a încerca o alta, la a lăcomi, la a se bucura nepermis, la a-l invidia pe cel de alături.

Priveam războiul ei de țesut trufaș, instalat în odaia retrasă, când soarele după-amiezii mă alunga și-mi potolea jocurile. Mă contraria zarva multicoloră, expansivitatea culorilor, bucuria lânăturilor, victoria verdelui electric asupra albastrelui indigo și mă pasiona revanșa acestuia din urmă când te așteptai mai puțin, pentru ca în vecinătate să izbucnească conflictul bleumarinului cu roșul cardinal și galbenul bine temperat, întru exultanța negrului distilat prin îndelungi și controversate cedări ale movului închis de vânăta putredă. Eșuat fericit pe alocuri în plină dictatură de negru, ciclamenul insolent și fără minte îmi arunca ocheade, flancat lateral de două accente stridente de galben, pauza dinaintea motivului geometric în verde de Prusia. Ajuns aici, suspansul era tranșat de severitatea liniilor drepte ce-și adjudecau explozia cromatică, strunind-o cu fermitate și aplomb. Amețeam și încercam

să mă desprind. Mirosul busuiocului și al minții, exalat la orice mișcare a buniciei, mă îmbia și mă reconforta. Din prag întorceam din nou privirea spre namila ciufulită care îmi scoțea limba de lână multicoloră despicată în smocuri și ciucuri, orgă de culoare, jerbă de fire supuse de mâinile mici și pedala împinsă ritmic, cu forță până la capăt, mereu până la capăt, zgomot surd, sec, nemilos cadențat al unui război de o viață al buniciei. N-am văzut-o niciodată răsând, ci doar bucurându-se temător. Nu vorbea tare, de fapt, mai mult susura când vorbea, iar starea ei normală era o tăcere iertătoare în care se învelea ca într-un veșmânt. În schimb, îmi amintesc un zâmbet bun, nemaivăzut, o lumină ce îi cuprindea chipul atunci când mă privea și o acceptare antefactum a unui destin nedrept ce a făcut în așa fel încât să n-o mai văd niciodată.

Aceste amintiri urcă până azi din cele câteva veri petrecute în casa bunicilor între 3 și 12 ani. Când s-a stins, la câțiva ani după moartea bunicului, nu am înțeles că, odată cu ea, cuminenția pământului a sărăcit. Aveam o vârstă la care mă consideram stăpâna atotputernică a universului și a propriei vieți, iar pe agenda mea zilnică se alăturau de la 7:00 dimineața la 11:00 noaptea speranțe, promisiuni, curente literare seminarizate, prietenii efemere, îndoieli nefondate și certitudini riscante, bucurii supradimensionate și deziluzii de trei zile.

Când, într-o zi, am renunțat la caracterul exhaustiv al listei, bunica mi-a apărut în memorie ca o proiecție hieratică, zâmbindu-mi cernit din lumea umbrelor. Să fie portretul ei o operă de reconstituire recuperatorie pentru semnificațiile pierdute la alte vârste? Știu cu certitudine că azi, la prima tentativă de a ajunge la ea și la lumea ei, am reușit să o fac

cu o ușurință stupefiantă. Mi-au țâșnit din memorie oameni, gesturi, lumini și umbre, o întreagă lume. Simt urcând până deasupra gleznelor spre genunchi praful ocru cu reflexe caramel având finețea atingerii de mătase, când seara, la ora întoarcerii turmelor de bivolițe mahmure, tălăzuind, veneam în urma lor, fascinată de măreția și de sălbăticia spectacolului. Sute de animale negre, blânde, cu ugere imense și coarne lungi arcuite spre spate, trupe de ocupație, invadau ulițele la asfințit, stârnind un nor de praf în care mișcarea lor leneșă și ritmică dădea involburării o neclaritate ameteitoare. Treceau minute în șir, luând în copite praful acela de culoarea caramelului, cu miros sărat de baltă, întâmplare binevenită, zilnic aducătoare de prosperitate spre asfințit.

Într-o zi, copiii din vecini m-au luat cu ei la baltă, unde păzeau turmele de bivolițe în timp ce culegeau sfecla de zahăr și-o aruncau în căruțe, îndepărtându-i frunzele. Am îndrăznit să le ascult îndemnul și am intrat tiptil în apă. Până la unda clară, treceai prin vama de smârcuri, noroi, mici ochiuri în călcătură de copite, iar fierbințeala aerului de amiază era de neîndurat. Copiii, toți pe rând, se aruncau înșurubat cu capul la fund pentru a țâșni după câteva clipe și a plonja din nou în apa răcoritoare. Îi imitam, simțind un corp străin, alunecos și rece, ba chiar două, lipindu-se de pulpele mele; am zvâcnit din apă și am țipat. Două benzi de cauciuc roșii mi se aplicaseră pe piele și strângeau.

– Sunt lipitori, nu te speria, au sărit câțiva copii.

Le-am dezlipit. Au rămas două urme roșii. N-am mai intrat în baltă de atunci. Mi-am mutat jocurile în magazia de trăsuri, docare și căruțe vechi, atelaje, harnașamente,

de unde ciucuri roșii și galbeni îmi făceau cu ochiul, capre, osii roase, hamuri rămase din alte timpuri, despre care nu se vorbea direct, ci numai prin aluzii și tăceri neînțelese de nepoți. Orice bănuită interdicție năștea reacția firească de proiectare a subiectului în mit.

Vor fi fost bune vechile vremuri, vor fi fost rele, bunicii dădeau impresia că nu trăiau decât în prezentul continuu, aspru, mulțumiți că mirosul de pâine coaptă se răspândea în zori, anunțându-le mereu o nouă zi. Intrarea dinspre curte în casa lor se făcea prin camera în care țestul, zidit sub formă de trunchi de con, pleca de jos și străpungea acoperișul într-un coș înalt, pe care o barză își făcea cuib în fiecare an.

Când pâinea albă, plată și rotundă era aproape coaptă, bunica prindea un pui sau doi dintre sutele de păsări din ogradă, culegea un pumn de corcodușe, smulgea zarzavaturi din straturile dolofane din grădina de legume și mirosul de fiertură lua locul celui de pâine.

Între două călătorii în rădvanul vechi fără roți a cărui canapea era încă intact capitonată în catifea vișinie, în ciuda vreunui arc rebel, prânzul la masa bunicilor era un ritual săvârșit în tăcere, cu gesturi încete, cu gândul la bucatele de față. Stăteau în cele două capete ale mesei, gravi, rigizi, străjuind-o.

După prânz, alte jocuri mă așteptau neîncepute în hambare și alte călătorii în pățul, iar seara, după ce zvârcoleala mulsului se topea în aburii laptelui la cină, cearceafurile de in țesute de bunica îmi răcoreau și îmi legănau visele. Se făcea că sunt o prințesă cu păr de aur, care plutește peste o câmpie scăldată în soare, într-o palmă de uriaș.

Numărătoarea

Între dealurile acelea ce protejează de veacuri cursul Dâmboviței și satele înmugurite de la baza lor, acolo unde panta e dulce și vânturile nu prididesc, merii înfloreau în jerbe cu o exuberanță de ordinul miriadelor.

Într-o bună dimineață de aprilie, orizontul se albea de frăgezimea petalelor, iar aerul pulsa miresme suav acrișoare, ca o bătaie de gene a miezului pământului travestit în floarea mărilor. Feerie. Dar nu rod al imaginației vreunui autor marcat de grația divină, ci feerie care te primea, te absorbea, te accepta. Nu tărâm de evadare, ci univers fabulos primitiv, deschis și tandru.

Aveam 6 ani când l-am perceput prima oară. Știu că într-o primăvară tata a venit acasă la ora 11:00 dimineața, cum nu se mai întâmplase niciodată, cu un sac de hârtie uriaș alb pe care l-a deșertat în mijlocul mesei de sufragerie. În fața ochilor mei și ai mamei s-a înălțat un munte de flori de măr. Tata mi-a încredințat atunci misiunea ca, alături de mama, să număr inflorescențele și să le triez. Ne-a lăsat apoi un teanc de pliculețe albe dintr-o hârtie foșnitoare în care să sortăm florile. Flori bune și flori rele, am gândit eu. Așa am învățat să număr.

Am și azi amintirea atingerii petalelor de flori în buri-cul degetelor și orgoliul nebănuț al tatălui meu care a trăit

exclusiv pentru a imagina și a desăvârși ideea unor soiuri de mere pe care le-a omologat abia după treizeci de ani de cercetare.

Mușcând mărul tatei, am recunoscut prin vârful degetelor, ca un miracol, inflorescențele alese din maldărul de pe masa de sufragerie, din dimineața aceea, când pendula bătuse deja ora 11:00: una, două, trei flori bune în plicul din stânga, patru, cinci flori rele în plicul din dreapta, șase, șapte, opt flori bune... Am ales bine și am numărat bine.

De aceea, mușc dintr-un măr după codul meu și al lui: întâi mă gândesc la florile albe, la forma și numărul petalelor, și aștept cifrul adierii parfumate, apoi văd livezile surpându-se în cascade și, credeți-mă, invazia rozelor, sublim loc poetic al lui Macedonski, pălește pe lângă forța și vigoarea trecătoarelor flori de măr, pentru că în ele dorm fructele râvnite și aromele începutului, tentațiile acestei lumi cenzurate într-o floare cu doar cinci petale, doar cinci. Apoi întind mâna, iar la capătul gestului cuprind fructul tare cu coaja subțire, transparentă pe alocuri, în tușe de roșu cu irizări galbene, sub care zvâcnește mustind suculele dătătoare de viață, abia strunit în pulpa fragedă, iar o dorință sălbatică și o sete adâncă pun stăpânire pe mine și mușc. Mușc fără să mă gândesc la nimic, vreau să simt imediat deplina bucurie a unei victorii căreia i-am numărat petalele și anii copilăriei, victoria tatălui meu într-un pariu nebun de o viață cu el însuși și cu forțele naturii.

Între tata și primul lui măr, roșu, ispititor, copil teribil al lui Ionathan și al frumosului de Boskoop, număr treizeci de ani de gestație. Între el și al doilea măr cu irizări aurii, fiul ponderatului Golden și al băștinașului exuberant Crețesc,

număr treizeci și trei de ani de așteptare. Apoi au urmat ceilalți. Între noi, azi la prânz, pe aceeași masă de sufragerie la care am învățat să socotesc, se află o tipsisie cu multe mere și o pară. E cu noi și Ion, fiul lui din a doua căsătorie. Suntem destul de mulți pentru un prânz obișnuit de familie, gândesc. Tata ne cuprinde cu privirea pe toți. N-am reușit încă să aflui la care dintre noi ține mai mult. Sau poate că nu am ținut să știu neapărat.

E aprilie, pe fereastră zăresc deodată livada albindu-se într-o erupție florală. Tata îmi descoperă privirea și refuză să o urmărească. Nu-și ia, în schimb, ochii de la noi: eu, Ion, merele și para de pe masa din sufragerie. Ne privește ca și când noi suntem de acum pentru el mult mai importanți decât viața de afară. Timpul lui s-a oprit la noi, în noi, cu noi. Mușc și plâng.

„Vă place mărul acesta?“, m-a întrebat deunăzi cineva, întinzându-mi unul. *Eu sunt mărul*, m-am gândit. „Mă doare“, m-am hotărât în cele din urmă să răspund.

La 11 ani

La 11 ani găseam propria viață ca pe o miză neînsemnată, iar riscul de a continua viața așa cum îmi părea mie a fi atunci, prea mare și nemeritat. La 11 ani mă înspăimânta ideea unei curse cu obstacole fără sfârșit. Tot atunci, visam, din ce în ce mai rar, e adevărat, că zbor pe trasee fulgurante într-un cer roșu, același traseu pe care plecam și mă întorceam. De fapt, nu era zbor, nici efort, ci propulsare. Nu pluteam, ci ajungeam, încercam să ajung undeva, de unde probabil venisem. Îmi amintesc de forța care mă propulsa și de viteza nepământească.

Experiențele mele nocturne au început la 4 ani. În vis, eram spirit, iar la trezire, îmi resimțeam micuțul trup ca pe o povară. Ce încercam? Să mă descățușez? Dacă asta a fost, îl pot numi un glorios eșec. Cu timpul, visele acelea au dispărut. Iată însă că nu le-am uitat, au fost singurele mele ieșiri din timpul real. Lumea adulților nu o înțelegeam, mi se refuza. Erau multe conuri de umbră în ea, spoturi de lumină, doar mama și bunica.

Post-scriptum

2023

S-ar cuveni totuși câteva lămuriri. Părinții și bunicii trăiau cu spaima că eu aș reproduce la școală orice aș auzi din ce

ar spune ei în dezacord cu narațiunea oficială impusă de regimul comunist recent instalat. Sigur așa aș fi făcut!

Aveau dreptate, spun azi. Atunci eram mai mult decât frustrată, eram umilită când orice conversație înceta dacă intram pe ușă. Mai mult, vorbeau numai în limba germană. Mă mai întreb de ce n-am învățat-o acasă. Pentru că limba aceasta mă despărțea de „miezul lucrurilor“, mă excludea...

În jur, multe arestări se făceau noaptea – azi știu, dar atunci nu știam. Orice cuvânt în doi peri împotriva regimului se putea solda cu arestarea. Auzeam uneori: „L-au ridicat pe X.“ Nu înțelegeam decât că e ceva foarte rău, după tonul mamei sau al tatei. Apoi tăceau și mă trimiteau la culcare. Tot timpul mă trimiteau la culcare sau la joacă. Eu îi ascultam, dar tăcerile lor bruște la apariția mea mă dureau. Simțeam că e ceva ca un nor negru, un mister ce ne pândește viața. Șoaptele de seară și revenirea aceluși „l-au ridicat pe X ieri“, scurtele replici în limba germană care subliniau accesul interzis...

Reflectez azi la fragilul psihic al copilului care vrea încrederea celor mari, implicarea lui în viața lor, și nu excluderea. Aveau dreptate să mă țină departe de subiectul politic. Un cuvânt rostit la școală în fața altor copii îl putea trimite pe tata direct la închisoare. Mii de oameni nevinovați au fost arestați pentru vini inexistente, doar pentru bănuiala că ar fi împotriva regimului venit la putere în 1947. Aveam însă și eu dreptate să mă simt un corp străin în fața tăcerii lor. Numai un climat toxic în care spaima și nesiguranța zilei de mâine făceau legea putea crea asemenea ecuații imposibile.

La 11 ani nu-mi surâdea ideea de a deveni adult.

În volumul de față, după 16 ani de la prima autobiografie, *Live*, Delia Budeanu, prezentatoare timp de 28 de ani la Televiziunea Română (1970–1998), izbutește în mod alchimic să preschimbe uneltele malefice ale cenzurii de altădată în instrumente lăuntrice benefice ale controlului de sine, ale rigorii estetice și ale detașării de imediatul trăirilor brute.

Această ținere în frâu a visceralului îi conferă Deliei Budeanu o paradoxală eliberare din captivitatea confesiunilor proprii, care, transfigurate, devin la rândul lor rampe de lansare în spiritualitate. Astfel, în buna tradiție a meditațiilor lui Montaigne, jurnalul deschide cititorului calea spre reflecție și înțelepciune, ajungând un adevărat îndreptar pentru cel care își caută reazemul sufletesc în lectură. Urmând firul amintirilor, într-o manieră neo-proustiană, autoarea abordează teme de un interes major, precum moartea, singurătatea, nefericirea, trecutul ca paradis pierdut, dar și ca moștenire, energia obiectelor de demult, atmosfera caselor, ceremoniile vieții de odinioară, refugiul în cărți, spectrul dubiului. O întreagă galerie de portrete ni se perindă prin fața ochilor: străbunici, bunici, părinți, soțul autoarei, Radu, copiii și nepoții, înfățișați cu iubire și evlavie. Sunt și portrete în oglindă în cuprinsul cărora scriitoarea de acum dialoghează cu alter egoul ei de la începutul tinereții.

Distanța pe care și-o ia de fiecare dată când își contemplă trăirile mai noi sau mai vechi o ajută să-și universalizeze experiențele și să le sublimeze în izvoare de curaj, demnitate și frumusețe. Aș mai spune că audiobookul care însoțește această carte pilduitoare împlinește într-o oarecare măsură visul de altădată al autoarei: acela de a fi îmbrățișat cariera muzicală. Vocea inegalabilă a Deliei, melodioasă, caldă și dramatică în același timp, dă textelor interpretate farmecul special al recitativelor și al ariilor de operă, muzicalizând destăinuirile.

Monica Pillat

curteaveche.ro

ISBN 978-606-44-1706-0

9 786064 417060

CURTEA VECHÉ